EIROPAS
KOMISIJA

Briselē, 31.3.2026.
COM(2026) 142 final

KOMISIJAS ZIŅOJUMS EIROPAS PARLAMENTAM UN PADOMEI

par Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas (ES) 2018/848 par bioloģisko ražošanu un bioloģisko produktu marķēšanu 29. panta īstenošanu, par tādu produktu un vielu klātbūtni, kuru izmantošana bioloģiskajā ražošanā nav atļauta saskaņā ar minētās Regulas (ES) 2018/848 9. panta 3. punkta pirmo daļu, un par 29. panta 5. punktā minēto valsts noteikumu novērtēšanu

{SWD(2026) 95 final}

KOMISIJAS ZIŅOJUMS EIROPAS PARLAMENTAM UN PADOMEI

par Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas (ES) 2018/848 par bioloģisko ražošanu un bioloģisko produktu marķēšanu 29. panta īstenošanu, par tādu produktu un vielu klātbūtni, kuru izmantošana bioloģiskajā ražošanā nav atļauta saskaņā ar minētās Regulas (ES) 2018/848 9. panta 3. punkta pirmo daļu, un par 29. panta 5. punktā minēto valsts noteikumu novērtēšanu

Saīsinājums	**Skaidrojums**
KI	kompetentā iestāde vai iestādes
KoI	kontroles institūcija vai institūcijas
KIe	kontroles iestāde vai iestādes
EFSA	Eiropas Pārtikas nekaitīguma iestāde
ES	Eiropas Savienība
MAL	maksimālais atlieku līmenis
MN	mērījumu nenoteiktība
OFIS	Bioloģiskās lauksaimniecības informācijas sistēma
AF	apstrādes faktors
KNR	kvantitatīvās noteikšanas robeža
NR	noteikšanas robeža
TV	trešā valsts

I. IEVADS

Bioloģiskā lauksaimniecība ir būtisks ES kopējās lauksaimniecības politikas elements. Bioloģiskās lauksaimniecības īpatsvars ir pastāvīgi palielinājies, pašlaik sasniedzot 11 %, un patērētāji arvien biežāk iegādājas bioloģisko pārtiku, kuru var atpazīt, pateicoties ES logotipam. Bioloģisko produktu ražošanu un marķēšanu reglamentē Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2018/848[1] (turpmāk "Bioloģiskās ražošanas regula"), kas piemērojama kopš 2022. gada janvāra, kā arī deleģētās un īstenošanas regulas, kas pieņemtas uz minētās regulas pamata un nosaka sīki izstrādātus noteikumus, kuri ir bioloģiskās ražošanas pamatā.

Saskaņā ar Bioloģiskās ražošanas regulas 29. panta 4. punktu Komisijai līdz 2025. gada 31. decembrim jāiesniedz Eiropas Parlamentam un Padomei ziņojums par to pasākumu īstenošanu, kas veikti tādu produktu un vielu klātbūtnes gadījumā, kurus nav atļauts izmantot bioloģiskajā ražošanā, un par Bioloģiskās ražošanas regulas 29. panta 5. punktā minēto valsts

[1] Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2018/848 (2018. gada 30. maijs) par bioloģisko ražošanu un bioloģisko produktu marķēšanu un ar ko atceļ Padomes Regulu (EK) Nr. 834/2007 (OV L 150, 14.6.2018., 1. lpp., ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2018/848/2025-03-25).

noteikumu novērtējumu. Turpmākas saskaņošanas nolūkos minētajam ziņojumam attiecīgā gadījumā var pievienot leģislatīva akta priekšlikumu.

Uz bioloģiskajiem produktiem un pārejas produktiem attiecas īpaši noteikumi, konkrētāk, par aktīvajām vielām, ko atļauts izmantot bioloģiskajā ražošanā, kā noteikts Komisijas Īstenošanas regulas (ES) 2021/1165[2] I pielikumā, savukārt tādu produktu vai vielu atlieku klātbūtne jebkurā piegādes ķēdes posmā, kurus nav atļauts izmantot bioloģiskajā ražošanā, ir pienācīgi jāizmeklē, lai nodrošinātu bioloģisko produktu integritāti.

Turklāt, lai panāktu patērētāju drošību, oficiālās kontroles un pesticīdu atliekas pārtikā un barībā reglamentē Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas (EK) Nr. 396/2005[3] un (ES) 2017/625[4]. Šie noteikumi attiecas arī uz bioloģiskajiem produktiem.

EFSA katru gadu publicē rezultātus par atlieku klātbūtni pārtikā, tai skaitā bioloģiskajos produktos[5]. 2023. gadā no 7074 paraugiem, kas marķēti kā bioloģiski, 80 % nesaturēja kvantitatīvi nosakāmas atliekas, 19 % saturēja atliekas, kuru līmenis bija zemāks par MAL vai vienāds ar to (no kurām 94,6 % bija vielas uz vara bāzes), un tikai 0,9 % paraugu atlieku līmenis pārsniedza MAL.

Šā Komisijas ziņojuma Eiropas Parlamentam un Padomei pamatā ir gan kontaminācijas ziņojumi, ko dalībvalstis pēdējo trīs gadu laikā iesniegušas[6] par bioloģisko un pārejas produktu kontaminācijas oficiālajām izmeklēšanām, gan secinājumi, kas gūti īpašā *EFSA* pētījumā par 21 vielu, ko nav atļauts izmantot bioloģiskajā ražošanā un par ko *OFIS* 2021. un 2022. gadā paziņots kā par vielām, kuras visbiežāk sastopamas bioloģiskos produktos[7]. Katrai vielai *EFSA* pārbaudīja attiecīgo informāciju, lai noteiktu iespējamos kontaminācijas avotus, piemēram,

---

[2] Komisijas Īstenošanas regula (ES) 2021/1165 (2021. gada 15. jūlijs), ar ko atļauj bioloģiskajā ražošanā izmantot noteiktus produktus un vielas un izveido to sarakstus (OV L 253, 16.7.2021., 13. lpp., ELI: http://data.europa.eu/eli/reg_impl/2021/1165/oj).

[3] Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (EK) Nr. 396/2005 (2005. gada 23. februāris), ar ko paredz maksimāli pieļaujamos pesticīdu atlieku līmeņus augu un dzīvnieku izcelsmes pārtikā un barībā un ar ko groza Padomes Direktīvu 91/414/EEK (OV L 70, 16.3.2005., 1. lpp., ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2005/396/oj).

[4] Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2017/625 (2017. gada 15. marts), par oficiālajām kontrolēm un citām oficiālajām darbībām, kuras veic, lai nodrošinātu, ka tiek piemēroti pārtikas un barības aprites tiesību akti, noteikumi par dzīvnieku veselību un labturību, augu veselību un augu aizsardzības līdzekļiem, un ar ko groza Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas (EK) Nr. 999/2001, (EK) Nr. 396/2005, (EK) Nr. 1069/2009, (EK) Nr. 1107/2009, (ES) Nr. 1151/2012, (ES) Nr. 652/2014, (ES) 2016/429 un (ES) 2016/2031, Padomes Regulas (EK) Nr. 1/2005 un (EK) Nr. 1099/2009 un Padomes Direktīvas 98/58/EK, 1999/74/EK, 2007/43/EK, 2008/119/EK un 2008/120/EK un atceļ Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas (EK) Nr. 854/2004 un (EK) Nr. 882/2004, Padomes Direktīvas 89/608/EEK, 89/662/EEK, 90/425/EEK, 91/496/EEK, 96/23/EK, 96/93/EK un 97/78/EK un Padomes Lēmumu 92/438/EEK (Oficiālo kontroļu regula) (OV L 95, 7.4.2017., 1. lpp., ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2017/625/oj).

[5] ES 2023. gada ziņojums par pesticīdu atliekām pārtikā https://www.efsa.europa.eu/en/efsajournal/pub/9398.

[6] Saskaņā ar 29. panta 9. punktu Bioloģiskās ražošanas regulā un saskaņā ar veidni Komisijas Īstenošanas regulā (ES) 2023/1195 (2023. gada 20. jūnijs), ar ko nosaka saturu un formātu informācijai, kura dalībvalstīm jādara pieejama par tādu gadījumu oficiālas izmeklēšanas rezultātiem, kad notikusi kontaminācija ar produktiem vai vielām, kuru izmantošana bioloģiskajā ražošanā nav atļauta (OV L 158, 21.6.2023., 65. lpp., ELI: http://data.europa.eu/eli/reg_impl/2023/1195/oj).

[7] "Secinājumi par neatļautām vielām pārtikā un barībā, kas sertificēta kā bioloģiska", *EFSA* atbalsta publikācija, 2025. gads: EN-9524: https://www.efsa.europa.eu/en/supporting/pub/en-9524.

augsnes atliekas, apūdeņošanas ūdeni, izsmidzināto pesticīdu nonesi no tradicionālās lauksaimniecības, biocīdus un citus. Pētījums sniedz noderīgu zinātnisko pamatojumu, kas palīdz izprast šo vielu klātbūtnes iespējamos cēloņus un avotus, ja tās ir produktos, kas marķēti kā bioloģiski.

EFSA pētījums liecina, ka pesticīdu atlieku iespējamība bioloģiskajos produktos ir mazāka nekā attiecīgajos parastajos produktos; iespējamība, ka 21 pārbaudītā viela, ko nav atļauts izmantot bioloģiskajā ražošanā un kas sastopamas produktos, kuri marķēti kā bioloģiskie produkti, svārstījās no 0,04 % līdz 3,95 % salīdzinājumā ar 0,18–17,5 % nebioloģiskiem produktiem. Tajā arī uzsvērta nepieciešamība sistemātiski sākt pētījumus par tādu vielu iespējamu aktīvu izmantošanu, kuras nav atļauts izmantot bioloģiskajā ražošanā, un ieteikts veikt papildu testus (piemēram, augsnes, ūdens vai citas analīzes) atkarībā no konstatētās vielas.

Pievienotajā Komisijas dienestu darba dokumentā ir uzskaitīti vispārējie konstatējumi, kas izriet no ziņojumiem par kontamināciju ar šo 21 vielu.

II. OFICIĀLAS IZMEKLĒŠANAS

Bioloģiskās ražošanas regulas 29. panta 1. punktā ir noteikti pasākumi, kas jāveic, ja bioloģiskajos vai pārejas produktos ir produkti vai vielas, ko nav atļauts izmantot bioloģiskajā ražošanā. Šis noteikums paredz, ka oficiāla izmeklēšana jāveic nekavējoties, ja KI vai attiecīgā gadījumā KIe vai KoI i) ir saņēmusi **pamatotu** informāciju par tādu produktu vai vielu klātbūtni, ko nav atļauts izmantot bioloģiskajā ražošanā; ii) uzņēmējs to ir informējis, ka aizdomas ir pamatotas vai ka tās nav iespējams izslēgt, vai iii) pati iestāde konstatē neatļautus produktus vai vielas bioloģiskā vai pārejas produktā.

Lai gan pamatotas informācijas jēdziens dalībvalstīs, iespējams, tiek interpretēts atšķirīgi, laboratorijā veiktu testu rezultāti parasti ir sākumpunkts oficiālas izmeklēšanas sākšanai.

Ar analītiskajiem rezultātiem saistītas tehniskas problēmas

Laboratorijā veiktu atlieku klātbūtnes testu rezultātu interpretēšana pamatojas uz visaptverošu juridiski saistošu noteikumu kopumu, kas noteikts Regulā (EK) Nr. 396/2005, un mērķis ir nodrošināt barības un pārtikas produktu nekaitīgumu. ES pesticīdu datubāze[8], kā arī attiecīgās tehniskās pamatnostādnes, kas pieejamas ES līmenī, ir atsauces informācijas avots[9].

Ir pieejamas vairāku atlieku noteikšanas metodes, kas ļauj analizēt lielāko daļu pesticīdos izmantoto aktīvo vielu atlieku saskaņā ar pesticīdu atlieku definīciju, kas noteikta Regulā (EK) Nr. 396/2005. Daudzām no pieejamajām metodēm KNR[10] ir tikai 0,001 mg/kg. Turklāt, ja nav

[8] ES pesticīdu datubāze.

[9] https://webgate.ec.europa.eu/dyna2/pgd/.

[10] KNR ir NR sinonīms, kam minētās regulas 3. panta 2. punkta f) apakšpunktā ir noteikta šāda definīcija: "f)"noteikšanas robeža" (NR) ir zemākā validētā atlieku koncentrācija, ko var atrast un noteikt parastās uzraudzības gaitā, izmantojot validētas kontroles metodes."

konkrēta MAL, piemēro sākotnējo vērtību 0,01 mg/kg, izņemot dažas aktīvo vielu un pārtikas produktu kombinācijas, kurām ir noteiktas konkrētas KNR vērtības.

Ir būtiski, lai laboratorijas veiktu analītiskās kvalitātes kontroles un metodes validācijas procedūras pesticīdu atlieku analīzei pārtikā un barībā[11] un lai laboratorijā veiktu testu rezultātiem par pesticīdu atliekām būtu pievienota attiecīgā MN vērtība.

Dažiem bioloģiskiem produktiem, kam veikta pārstrāde, piemēram, žāvēšana vai destilācija, var izmantot AF, lai koriģētu laboratorijā noteiktu atlieku rezultātus. AF ir specifiski attiecīgajam procesam, produktam un aktīvajai vielai. Kopš 2018. gada oktobra *EFSA* publicē visaptverošu AF sarakstu ar indikatīvām vērtībām daudzām pesticīdu/preču/procesu kombinācijām[12]. Ir pieejama arī informatīva piezīme par Regulas (EK) Nr. 396/2005 20. pantu attiecībā uz AF, apstrādātu un saliktu pārtiku un barību[13].

Oficiālas izmeklēšanas sākšana

Ja KI vai attiecīgā gadījumā KIe vai KoI pēc attiecīgo procedūru pabeigšanas secina, ka ir pamatota informācija par tādu vielu klātbūtni bioloģiskā vai pārejas produktā, kuras nav atļauts izmantot bioloģiskajā ražošanā, tai nekavējoties jāveic oficiāla izmeklēšana nolūkā noteikt šādas klātbūtnes avotu un cēloni.

Pat attiecībā uz vielām, kuras nav atļauts izmantot bioloģiskajā ražošanā un kuras var rasties dabiski, nevar pieņemt, ka tās ir sastopamas dabiski, jo to klātbūtnes iemesls ir jāizmeklē, lai izslēgtu apzinātas aktīvas izmantošanas iespēju. Tādu pašu pieeju piemēro attiecībā uz vielām, kuras nav dabiski sastopamas un kuru klātbūtne var būt saistīta ar fona kontamināciju, nonesi, pārnesi pa gaisu lielos attālumos, apūdeņošanu, rūpnieciskām emisijām vai citiem iemesliem. Tādējādi nevar pieņemt, ka vides fona kontaminācija ir avots, un tāpēc ir nepieciešama oficiāla izmeklēšana. Gadījumos, kad iepriekšējās izmeklēšanas laikā ir secināts, ka atkārtota identiska kontaminācija nav saistīta ar tīšu aktīvu lietošanu, un ja uzņēmējs ir veicis piesardzības pasākumus, lai izvairītos no šādas kontaminācijas, papildu izmeklēšana par turpmākiem klātbūtnes gadījumiem var nebūt nepieciešama.

III. BIOLOĢISKĀS RAŽOŠANAS REGULAS 29. PANTA ĪSTENOŠANA

Šīs nodaļas pamatā ir dalībvalstu atbildes uz anketas jautājumiem, ar kuriem apkopota informācija par Bioloģiskās ražošanas regulas 29. panta īstenošanu, kā arī *EFSA* pētījuma elementi.

Oficiālās izmeklēšanas sākšanas laiks

[11] Analītiskās kvalitātes kontroles un metožu validācijas procedūras pesticīdu atlieku analīzei pārtikā un barībā, *SANTE* 11312/2021, 2026. gada versija.

[12] Eiropas datubāze par pesticīdu atlieku apstrādes koeficientiem pārtikā.

[13] https://food.ec.europa.eu/document/download/071dce96-d916-4615-87fa-148f1491bfc8_en?filename=pesticides_mrl_guidelines_proc_imp_sante-2021-10704.pdf.

Lielākā daļa dalībvalstu apstiprināja, ka oficiālās izmeklēšanas tiek veiktas nekavējoties, kad tiek saņemta pamatota informācija, ar intervāliem no "dienas laikā" līdz "septiņu dienu laikā" atkarībā no dominējošajiem apstākļiem, piemēram, personāla pieejamības, darba slodzes vai pieejamās informācijas pilnīguma.

Dažas dalībvalstis norādīja, ka, sākot izmeklēšanu, tās vispirms analizē svaigus produktus, produktus ar īsāku glabāšanas laiku un produktus, kas jau ir tirgū.

Kontaminācijas avota un cēloņa noteikšana

Dalībvalstis ziņoja, ka izmeklēšanu rezultāti atšķiras, bet lielākā daļa lēsa, ka vairāk nekā pusē no visām oficiālajām izmeklēšanām (60–80 % atkarībā no attiecīgās vielas) identificē kontaminācijas avotu un cēloni. Dažas dalībvalstis ziņoja par galējām vērtībām, kas bija krietni zemākas vai augstākas par šiem diapazoniem.

Dažas dalībvalstis ziņoja, ka kontaminācijas cēloni un avotu parasti var noteikt iekšzemes primārajai ražošanai, savukārt sekmīguma rādītājs samazinās lejup pa piegādes ķēdi. Tās uzsvēra, ka attiecībā uz produktiem, kuru izcelsme ir trešās valstīs, bieži tiek apgalvots, ka kontaminācijas cēlonis ir nonese.

Oficiālās izmeklēšanas ilgums

Oficiālo izmeklēšanu ilgums ievērojami atšķiras. Vairāk nekā puse dalībvalstu atbildēja, ka oficiālās izmeklēšanas vidējais ilgums ir no 20 līdz 30 dienām, savukārt citas ziņoja, ka vidējais ilgums ir no 40 līdz 90 dienām. Tikai viena dalībvalsts ziņoja, ka izmeklēšana ilgst vidēji no 2 līdz 5 dienām. Bioloģiskās ražošanas regulas 29. panta 1. punkta a) apakšpunkts paredz, ka, nosakot laiku, kas vajadzīgs izmeklēšanas pabeigšanai, būtu jāņem vērā produkta derīguma termiņš.

Dalībvalstis minēja šādus faktorus kā iemeslus, kāpēc oficiālās izmeklēšanas pabeigšanai ir vajadzīgs vairāk laika: i) nepieciešamība ņemt papildu paraugus; ii) nepilnīgi ziņojumi; iii) piegādes ķēdes sarežģītība (iesaistīto uzņēmēju veids un skaits); iv) nepieciešamība sadarboties dažādām iestādēm un v) citi iemesli.

Produktu statuss oficiālās izmeklēšanas laikā

Dalībvalstis atbildēja, ka saskaņā ar Bioloģiskās ražošanas regulas 29. panta 1. punkta b) apakšpunktu attiecīgos produktus parasti ir aizliegts laist tirgū kā bioloģiskus vai pārejas produktus, kamēr nav saņemti izmeklēšanas rezultāti. Dažas dalībvalstis atbildēja, ka var būt problemātiski īstenot minēto noteikumu attiecībā uz svaigiem bioloģiskiem vai pārejas produktiem ar īsu glabāšanas laiku.

Dažas dalībvalstis arī norādīja, ka gadījumā, ja tādu vielu līmenis, kuras nav atļauts izmantot bioloģiskajā ražošanā, ir ļoti zems un krietni zemāks par pesticīdiem noteikto MAL vai ja vielas varētu būt dabiski sastopamas, KI, KIe vai KoI varētu apsvērt iespēju provizoriski neaizliegt laist tirgū attiecīgos produktus kā bioloģiskus produktus. Šāda prakse var būt jāizmeklē sīkāk.

Kad izmeklēšana ir pabeigta

Dalībvalstis ir ieviesušas dažādas sistēmas, kas pielāgotas to administratīvajām un kontroles struktūrām, lai pēc izmeklēšanas pabeigšanas informētu citas kontroles institūcijas un KI, kā arī lejupējos uzņēmējus par savu lēmumu.

Iespēja attiecīgajiem uzņēmējiem sniegt piezīmes

Visas dalībvalstis apstiprināja, ka uzņēmējiem tiek sistemātiski dota iespēja komentēt oficiālo izmeklēšanu rezultātus un ka tie tiek informēti par termiņiem, kādos saskaņā ar Regulas (ES) 2017/625 35. panta noteikumiem var pieprasīt otra eksperta atzinumu.

Lietvedība

Visas dalībvalstis atbildēja, ka saskaņā ar Regulas (ES) 2018/848 29. panta 3. punktu to attiecīgās KI vai attiecīgā gadījumā KIe vai KoI veic veikto oficiālo izmeklēšanu lietvedību.

Korektīvi pasākumi turpmākas kontaminācijas novēršanai

Dalībvalstis, pamatojoties uz pēckontroles inspekciju ikgadējām pārbaudēm, norādīja, ka vairāk nekā 90 % gadījumu uzņēmēji ir veikuši korektīvus pasākumus ar mērķi izvairīties no turpmākas kontaminācijas. Ja korektīvi pasākumi netika veikti, dalībvalstis norādīja, ka kritisku neatbilstību gadījumā KIe vai KoI apturēja vai atsauca sertifikātu saskaņā ar vienoto kārtību, kas noteikta Komisijas Īstenošanas regulas (ES) 2021/279[14] I pielikumā.

Valsts noteikumi saskaņā ar 29. panta 5. un 7. punktu

Bioloģiskās ražošanas regulas 29. panta 5. punkts atļauj dalībvalstīm, kuras saskaņā ar Padomes Regulu (EK) Nr. 834/2007[15] nosaka vielām, ko nav atļauts izmantot bioloģiskajā ražošanā, tādu līmeni, kura pārsniegšanas gadījumā produktus nevar tirgot kā bioloģiskus produktus, turpināt piemērot minētos noteikumus, ja vien šādu noteikumu rezultātā netiek aizkavēta tādu citu dalībvalstu produktu laišana tirgū, kuri ražoti saskaņā ar Bioloģiskās ražošanas regulu.

Četras dalībvalstis (Beļģija, Itālija, Rumānija un Slovēnija) ziņoja, ka ir saglabājušas šādu valsts līmeni, un apstiprināja, ka tās to nepiemēro bioloģiskajiem produktiem vai pārejas produktiem no citām dalībvalstīm. Tās arī apstiprināja, ka visos gadījumos sistemātiski tiek sākta izmeklēšana.

- Beļģija (tikai Valonija) informēja, ka produktiem, kas ražoti vai pārstrādāti tikai Valonijā vai importēti no trešām valstīm, piemēro robežvērtību, kas 1,5 reizes pārsniedz Regulā (EK) Nr. 396/2005 noteikto NR. Oficiāla izmeklēšana vienmēr tiek sākta, ja tiek atklātas vielas, kuras nav atļauts izmantot bioloģiskajā ražošanā, un tiek pazemināts klasifikācijas līmenis (t. i., nav atļaujas tirgot produktu kā bioloģisku), ja konstatētais līmenis pārsniedz valsts robežvērtību.

[14] Komisijas Īstenošanas regula (ES) 2021/279 (2021. gada 22. februāris), ar kuru nosaka detalizētus Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas (ES) 2018/848 īstenošanas noteikumus par kontrolēm un citiem pasākumiem, kas nodrošina izsekojamību un atbilstību bioloģiskajā ražošanā un bioloģisko produktu marķēšanā (OV L 62, 23.2.2021., 6. lpp., ELI: http://data.europa.eu/eli/reg_impl/2021/279/oj).

[15] Padomes Regula (EK) Nr. 834/2007 (2007. gada 28. jūnijs) par bioloģisko ražošanu un bioloģisko produktu marķēšanu un par Regulas (EEK) Nr. 2092/91 atcelšanu (OV L 189, 20.7.2007., 1. lpp., ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2007/834/oj).

- Itālija informēja, ka vielām, kuras nav atļauts izmantot bioloģiskajā ražošanā, piemēro vispārēju robežvērtību 0,01 mg/kg (izņemot fosfonskābi, kurai uz laiku ir atļauta augstāka robežvērtība). Produktus, kas pārsniedz šo robežvērtību, nevar tirgot kā bioloģiskus produktus neatkarīgi no tā, vai kontaminācija ir bijusi tīša.

- Rumānija informēja, ka vielām, kuras nav atļauts izmantot bioloģiskajā ražošanā, piemēro valsts robežvērtību 0,01 mg/kg. Visi pozitīvie rezultāti tiek izmeklēti.

- Slovēnija informēja, ka tā izmanto analītiskās metodes KNR, bet ņem vērā MN. Ja šī valsts robežvērtība tiek pārsniegta, tiek sākta oficiāla izmeklēšana. Ja kontaminācija ir bijusi tīša, sertifikātu atsauc visiem uzņēmēja produktiem. Ja kontaminācija bijusi nejauša vai šādu vielu klātbūtne nav bijusi paredzēta, uzņēmējam jāveic attiecīgi profilaktiski un piesardzības pasākumi ar mērķi izvairīties no atkārtotas kontaminācijas nākotnē.

Bioloģiskās ražošanas regulas 29. panta 7. punkts atļauj dalībvalstīm savā teritorijā veikt arī atbilstīgus pasākumus, kuri palīdzētu izvairīties no netīšas tādu vielu klātbūtnes bioloģiskajos vai pārejas produktos, kuras nav atļauts izmantot bioloģiskajā ražošanā. Tās var šādi rīkoties, ja minēto pasākumu rezultātā netiek aizkavēta tādu citu dalībvalstu produktu laišana tirgū, kuri ražoti saskaņā ar Bioloģiskās ražošanas regulu, un ja tās informē Komisiju un pārējās dalībvalstis, ka tās piemēro 29. panta 7. punktu. Minētās četras dalībvalstis informēja Komisiju, ka tās veic šādus pasākumus savā attiecīgajā teritorijā.

IV. OFICIĀLĀS IZMEKLĒŠANAS REZULTĀTU UN PARAUGPRAKSES KOPSAVILKUMS

Oficiālie kontaminācijas ziņojumi

Saskaņā ar Bioloģiskās lauksaimniecības regulas 29. panta 9. punktu dalībvalstīm katru gadu līdz 31. martam jāziņo Komisijai par tādu gadījumu oficiālas izmeklēšanas rezultātiem, kas iepriekšējā gadā atklāti saistībā ar kontamināciju ar produktiem vai vielām, kurus nav atļauts izmantot bioloģiskajā ražošanā.

2022. un 2023. gadā atbildes sniedza 27 dalībvalstis, bet 2024. gadā – 25 dalībvalstis. Komisija minēto kontaminācijas ziņojumu analīzē galveno uzmanību pievērsa tām pašām vielām (21), kas aplūkotas I iedaļā minētajā *EFSA* pētījumā. Šim ziņojumam pievienotajā Komisijas dienestu darba dokumentā ir iekļauta kopsavilkuma tabula, kā arī atsevišķas tabulas par katru no šīm vielām (21), kur norādīta šāda informācija: i) produktu kategorijas, kurās visbiežāk konstatēts produkts vai viela, ko nav atļauts izmantot bioloģiskajā ražošanā; ii) attiecīgais piegādes ķēdes posms; iii) noteiktais kontaminācijas avots un cēlonis un iv) pasākumi, kas veikti saistībā ar izmeklējamo produktu tirdzniecību.

Attiecībā uz piegādes ķēdes posmu, kurā vielas tika atklātas, konsolidētie vidējie rezultāti ir šādi: 66,2 % vielu tika konstatētas ražošanas laikā, 10,2 % – sagatavošanas laikā, 9,5 % –

uzglabāšanas laikā, 5,9 % – izplatīšanas posmā, 3,3 % – importa posmā, 2,5 % – laišanas tirgū posmā (piemēram, mazumtirdzniecībā) un 0,1 % – eksporta posmā[16].

Attiecībā uz kontaminācijas cēloņiem kā galvenais cēlonis tika noteikta izsmidzināšana, kas radīja vidēji 24,1 % gadījumu. 16,7 % gadījumu operators neveica Bioloģiskās ražošanas regulas 28. panta 1. punktā minētos piesardzības pasākumus, 15,9 % gadījumu uzņēmējs izmantoja produktus vai vielas, kas nav atļauti bioloģiskajā ražošanā, savukārt 10,6 % gadījumu kontaminācija bija radusies iepriekšējā piegādes ķēdes posmā. 1,6 % gadījumu tika konstatēta bioloģisko vai pārejas produktu sajaukšana ar nebioloģiskiem produktiem, bet 0,6 % gadījumu – izsekojamības trūkums. Visbeidzot, 14,8 % gadījumu tika konstatēti citi kontaminācijas avoti un cēloņi, bet 14,9 % gadījumu piesārņojuma avotu un cēloni nevarēja noteikt.

Lai gan vielas bija ļoti atšķirīgas, ir vērts uzsvērt dažas kopīgas tendences attiecībā uz kontaminācijas avotu un cēloni. Gandrīz visos gadījumos, kad izmeklēšanā tika secināts, ka kontaminācija radusies vai nu tāpēc, ka uzņēmējs ir aktīvi izmantojis vielu, vai tāpēc, ka nav veikti piesardzības pasākumi, produktu netika atļauts tirgot kā bioloģisku, kā paredzēts Bioloģiskās ražošanas regulas 29. panta 2. punktā. Citos gadījumos situācija bija daudzveidīgāka.

Paraugprakse

Saskaņā ar Bioloģiskās ražošanas regulas 29. panta 6. punktu lielākā daļa dalībvalstu sniedza atsauksmes par paraugpraksi. Viena no galvenajām paraugpraksēm joprojām ir uzsvērt uzņēmējiem, cik svarīgi ir stingri ievērot piesardzības pasākumus, to vidū šādus: i) bioloģisko un nebioloģisko produktu nošķiršana gan ražošanas, gan pārstrādes posmā; ii) piemērotu buferzonu un starprindu kultūru izmantošana un iii) piesardzības ievērošana, lai novērstu kontamināciju ar tīrīšanas iekārtām, kā arī bioloģisko, pārejas un nebioloģisko produktu nošķiršana. Lai noteiktu labākās paraugu ņemšanas darbības (produktu skaitu, uzņēmēju skaitu, ražošanas posmu utt.), ir vajadzīgs arī pienācīgs riska novērtējums, kas veikts, pamatojoties uz produktu īpašībām un ražošanas metodēm, kā arī informācija par uzņēmēju iepriekšējiem darbības rezultātiem.

Dalībvalstis uzsvēra, ka svarīgi ir atvieglot piesardzības pasākumu un kvalitātes kontroles īstenošanu (ko veic paši uzņēmēji), kā arī izcēla rīcības plānu nozīmi atkārtotu neatbilstības gadījumu koriģēšanā un novēršanā.

Dažas dalībvalstis uzsvēra, ka ir jāpalīdz uzņēmējiem, proti, jāizstrādā informatīvi dokumenti un jānodrošina pastāvīgas mācības ieinteresētajām personām visā piegādes ķēdē, arī mācības kontroles institūcijām. Tas var ietvert pētniecības projektus un apsekojumus, kas veicinātu saskaņotas pieejas starp KI un attiecīgā gadījumā KIe un KoI.

Dalībvalstis arī izmanto apsekojumus, lai noteiktu kontroles institūciju pieeju atšķirības, kā rezultātā var tikt sniegti ierosinājumi uzlabojumiem. Saziņas vienkāršošana visos līmeņos kopumā ir uzsvērta kā svarīga prakse, kas nodrošina, ka bioloģiskās kontroles sistēmas problēmas tiek ātri atklātas, risinātas un gūtā pieredze izmantota turpmākajā darbā.

[16]Pievienotā Komisijas dienestu darba dokumenta 49. lpp.

V. SECINĀJUMI

Attiecībā uz bioloģiskajiem produktiem un pārejas produktiem tiek veikts visaptverošs pārbaužu un sertifikācijas procedūru kopums, kura mērķis ir pārbaudīt to atbilstību Bioloģiskās ražošanas regulai un attiecīgajiem sekundārajiem tiesību aktiem. Bioloģiskās kontroles sistēma ir pierādījusi savu uzticamību un ir viens no ES bioloģiskās ražošanas nozares panākumu stūrakmeņiem, jo iedzīvotāji paļaujas, ka bioloģiskajos produktos nebūs tādu vielu atlieku, kuras nav atļauts izmantot bioloģiskajā ražošanā.

Bioloģiskās ražošanas regulā ir paredzēti noteikumi par rīcību gadījumos, kad pamatota informācija (parasti laboratorijā veiktu testu rezultāti) liecina par tādu vielu klātbūtni, kuras nav atļauts izmantot bioloģiskajā ražošanā. Šādos gadījumos nekavējoties jāsāk oficiāla izmeklēšana, lai noteiktu tās vielas avotu un cēloni, kuru nav atļauts izmantot bioloģiskajā ražošanā, un nodrošinātu produktu integritāti. Valstu KI vai attiecīgā gadījumā KIe vai KoI izmanto sistēmu saskaņā ar Komisijas Īstenošanas regulas (ES) 2021/279 2. pantā noteikto saskaņoto metodiku.

EFSA pētījumā saistībā ar 21 analizēto pesticīdu vielu tika ziņots par daudziem dažādiem iespējamiem avotiem un cēloņiem tādu vielu klātbūtnei, kuras nav atļauts izmantot bioloģiskajā ražošanā, taču tika arī uzsvērts, ka bez pienācīgas izmeklēšanas nav iespējams izslēgt tīšu izmantošanu vai nepieciešamo preventīvo pasākumu trūkumu. Pētījums arī atklāja, ka atlieku rašanās iespējamība bioloģiskajos produktos ir daudz mazāka nekā attiecīgajos tradicionālajos produktos. Šie konstatējumi apstiprina augsto pārliecības līmeni, ko nodrošina ES bioloģiskās kontroles sistēma, nepieciešamību uzturēt stingrus kontroles un paraugu ņemšanas protokolus un sistemātiskas oficiālas izmeklēšanas piemērotību.

Šajā ziņojumā atzīts, ka KI un attiecīgā gadījumā KIe un KoI, nosakot kontaminācijas avotu un cēloni, saskaras ar dažām darbības problēmām, jo īpaši tad, ja tā notiek piegādes ķēdes lejupējā posmā, kur tādu izmeklēšanu skaits, kuru rezultāti nav pārliecinoši, joprojām rada bažas. Tas arī apstiprina, ka bioloģisko produktu integritātes nodrošināšanai ir vajadzīgi noteikumi par sistemātiskām oficiālām izmeklēšanām pamatotu neatbilstību gadījumā.

Daži operatori ir izteikuši kritiku, ka izmeklēšanas sākšanas un pabeigšanas process ir ļoti laikietilpīgs, šīs procedūras ir sarežģītas, valstu KI, KIe un KoI izmanto atšķirīgas pieejas, rodas papildu izmaksas, kā arī iespējama ietekme uz piegādes ķēdēm.

Komisija ir gatava veicināt saskaņotāku 29. panta īstenošanu un aktīvi sadarboties ar KI un attiecīgā gadījumā ar KIe un KoI, izmantojot īpašus darbsemināru, kuros apmainīties ar pieredzi un paraugpraksi nolūkā samazināt slogu bioloģiskās piegādes ķēdes uzņēmējiem.

Vienlaikus šis ziņojums sniedz pierādījumus, ka oficiālās izmeklēšanas kopumā tiek sāktas raiti un ka tās bieži tiek pabeigtas saprātīgā laikposmā. Turklāt šķiet, ka pasākumi, kuru mērķis ir novērst izmeklējamo produktu kā bioloģisku produktu nepamatotu tirdzniecību, darbojas apmierinoši, lai gan joprojām pastāv problēmas attiecībā uz svaigiem produktiem ar īsu glabāšanas laiku.

Visbeidzot, Komisija uzskata, ka pašreizējā sistēma darbojas samērā labi un šajā agrīnajā īstenošanas posmā korekcijas nav vajadzīgas. Pamatojoties uz dažādo dalībnieku mācīšanās līkni, Komisija cer uz turpmākiem uzlabojumiem sistēmas darbībā un ir gatava atbalstīt šo

procesu, veicinot turpmāku dialogu un pieredzes apmaiņu starp visām ieinteresētajām personām.